

Dopady celosvětové hospodářské krize na rozvojové země

P7_TA(2009)0029

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 8. října 2009 o dopadech celosvětové finanční a hospodářské krize na rozvojové země a rozvojovou spolupráci

(2010/C 230 E/02)

Evropský parlament,

- s ohledem na summit skupiny G20, který se konal dne 2. dubna 2009 v Londýně, a na její prohlášení o globálním plánu obnovy a reformy,
- s ohledem na deklaraci tisíciletí OSN ze dne 8. září 2000, která stanoví rozvojové cíle tisíciletí jakožto kritéria zavedená společně mezinárodním společenstvím s cílem mj. odstranit chudobu a hlad,
- s ohledem na zprávu Světové banky a Mezinárodního měnového fondu (MMF) nazvanou „Global Monitoring Report 2009: A Development Emergency“ („Globální monitorovací zpráva 2009: rozvojová nouze“) zveřejněnou v dubnu 2009,
- s ohledem na zprávu Světové banky nazvanou „Global Development Finance: Charting a Global Recovery 2009“ („Financování celosvětového rozvoje: návrh celosvětové obnovy 2009“) zveřejněnou v červnu 2009,
- s ohledem na konferenci OSN o světové finanční a hospodářské krizi a jejím dopadu na rozvoj a s ohledem na přijetí výsledného dokumentu této konference Valným shromážděním OSN v podobě rezoluce č. 63/303 ze dne 9. července 2009,
- s ohledem na sdělení Komise přijaté dne 8. dubna 2009 nazvané „Podpora rozvojových zemí při zvládnutí krize“ (KOM(2009)0160),
- s ohledem na závěry Rady ve složení pro obecné záležitosti a vnější vztahy ze dne 18. a 19. května 2009 týkající se podpory rozvojových zemí při zvládnutí krize,
- s ohledem na své usnesení ze dne 14. března 2006 o revizi strategie Mezinárodního měnového fondu ⁽¹⁾,
- s ohledem na studii profesorky Ngairé Woodsové týkající se mezinárodní reakce na globální krizi a reformy mezinárodní finanční struktury a struktury pomoci ⁽²⁾,
- s ohledem na Konferenci o inovativních způsobech financování, která se konala v Paříži ve dnech 28. a 29. května 2009, a Mezinárodní konferenci o financování rozvoje, která se konala v Dohá od 28. listopadu do 2. prosince 2008,
- s ohledem na zprávu výboru afrických ministrů financí a guvernérů centrálních bank vypracovanou za účelem monitorování krize ze dne 17. března 2009 s názvem „Dopady krize na africké ekonomiky – podpora růstu a zmírňování chudoby“,
- s ohledem na otázku Komisi ze dne 3. září 2009 o dopadech celosvětové finanční a hospodářské krize na rozvojové země a rozvojovou spolupráci (O-0088/2009 – B7-0209/2009),

⁽¹⁾ Úř. věst. C 291E, 30.11.2006, s. 118.

⁽²⁾ Vypracování studie si zadala Tematická sekce Vnější vztahy GR Evropského parlamentu pro vnější politiky Unie; její zveřejnění se očekává.

Čtvrtek 8. října 2009

— s ohledem na čl. 115 odst. 5 a čl. 110 odst. 2 jednacího řádu,

1. zdůrazňuje, že rozvojové země celosvětovou finanční a hospodářskou krizi nezpůsobily, ale jsou jí neúměrně postiženy, neboť musí čelit dramatickému zpomalení růstu a zvýšení míry nezaměstnanosti, negativním dopadům na obchodní a platební bilanci, prudkému poklesu čistého přílivu soukromého kapitálu a přímých zahraničních investic, omezenému přístupu k úvěrům a financování obchodu, poklesu objemu remitencí, velkým a nepravidelným pohybům směnných kurzů, zhroucení rezerv, většímu kolísání a propadu cen přírodních surovin i nižším příjmům z cestovního ruchu;
2. souhlasí s názorem generálního tajemníka Organizace spojených národů Pan Ki-Muna, že celosvětová finanční krize zapříčinila rozvojovou nouzi, neboť ohrožuje nebo někdy i neguje těžce vydaný pokrok v oblasti omezování chudoby, hladu, mateřské a dětské úmrtnosti, zlepšování dostupnosti základní školní docházky, zajišťování rovnosti mezi ženami a muži, přístupu k nezávadné vodě a hygieně, a tak celosvětová finanční krize ohrožuje pokrok při plnění rozvojových cílů tisíciletí, zejména pokrok v oblasti zdravotnictví;
3. s velkým znepokojením konstatuje, že krize, jež následuje tak těsně po krizi cen potravin a paliv, si již vyzádala velký počet lidských obětí a má ničivý dopad na ohrožené skupiny v nechudších zemích: očekává se, že počet nezaměstnaných vzroste o 23 miliony, počet extrémně chudých se jen v roce 2009 zvýší o 90 milionů, bude ohrožena možnost léčby léky zachraňujícími život pro 1,7 milionu osob s HIV a počet dětských úmrtí vzroste v období let 2009–2015, kdy rok 2015 je v rozvojových zemích závěrečným rokem plnění rozvojových cílů tisíciletí, v průměru o 200 000 až 400 000 ročně;
4. zdůrazňuje, že řada rozvojových zemí shledává, že všechny zdroje financování jejich rozvoje byly krizí zasaženy a že bez rozsáhlé vnější pomoci nebudou schopny zabezpečit své těžce vydané hospodářské zisky;
5. vyzývá EU, aby přijala opatření k vymýcení zneužívání daňových rájů, daňových úniků a nezákonného úniků kapitálu z rozvojových zemí; vyzývá proto k přijetí nové závazné globální dohody ve finančních věcech, která by nadnárodní společnosti automaticky zavazovala k tomu, že budou zveřejňovat dosažené zisky a placené daně podle jednotlivých zemí tak, aby byla zajištěna transparentnost ohledně částek placených v každé z rozvojových zemích, v níž působí,
6. konstatuje, že skupina G20 uznala svoji „kolektivní odpovědnost za zmírnění sociálních dopadů krize s cílem omezit dlouhodobé škody na globálním potenciálu na minimum“ a že znovu potvrdila existující závazky pomoci a přísliby nových zdrojů, včetně 50 miliard USD na podporu sociální ochrany, oživení obchodu a zajištění rozvoje v zemích s nízkými příjmy jako součást podstatného zvýšení podpory rozvojových zemí v případě krize a většího objemu zdrojů na sociální ochranu v nejchudších zemích;
7. vítá rozhodnutí vedoucích představitelů zemí G8 na summitu v italské Aquile v červenci 2009 věnovat 20 miliard USD na rozvoj venkova a bezpečnost potravin;
8. obává se, že příslibené finanční prostředky nemusí stačit, nemusí být soustředěny na nejchudší země a skupiny obyvatelstva a nemusí být poskytnuty dostatečně rychle ani pružně na to, aby přinesly nezbytná zlepšení situace v rozvojových zemích;
9. podporuje žádost vedoucích představitelů zemí G8, aby byl v roce 2010 proveden mezinárodní přezkum politik zaměřených na plnění rozvojových cílů tisíciletí;
10. konstatuje, že byly zvýšeny zdroje, které má k dispozici MMF a další mezinárodní finanční instituce; vítá nedávné reformy MMF včetně zvýšení úlohy rozvíjejících se zemí;
11. je vážně znepokojen skutečností, že 82 % nově vypůjčených zdrojů MMF bylo v červenci 2009 poskytnuto evropským zemím a jen 1,6 % zemím v Africe, což naznačuje, že většina dostupných zdrojů by mohla být věnována rozvíjejícím se trhům s vysokými příjmy a zemím se středními příjmy, které budou spíše schopny své půjčky splatit; zdůrazňuje, že přerušování procesu rozvoje má ve střednědobé perspektivě destruktivnější a trvalejší dopady na nejméně rozvinuté země než na rozvinutější země během omezeného období krize;

Čtvrtek 8. října 2009

12. vyzývá k rychlému uvolnění dalších 6 miliard USD z odprodeje zlatých rezerv MMF na zvýhodněné a flexibilní financování pro nejchudší země; se značným znepokojením konstatuje, že MMF může podle svých odhadů pokrýt jen přibližně 2 % (celkových) vnějších finančních potřeb zemí s nízkými příjmy, což zdůrazňuje skutečnost, že je třeba, aby i jiné instituce a dárci poskytli další zvýhodněné finanční zdroje a granty;
13. vyjadřuje politování nad skutečností, že účinná reakce na krizi by vyžadovala novou a rozsáhlou finanční injekci, a přes přísliby skupiny G20, že „poskytne nejchudším zemím zdroje na sociální ochranu, a to i prostřednictvím investic do dlouhodobého zajištění potravin a dobrovolných dvoustranných příspěvků do rámce ohroženosti Světové banky, včetně krizového nástroje pro infrastrukturu a Fondu rychlé sociální reakce“, disponovala Světová banka pro svou reakci převážně jen vlastními existujícími zdroji a nástroji;
14. domnívá se, že základní prioritou by mělo být zcela jednoduše podporovat politiky k omezení chudoby tak, aby peníze daňových poplatníků přinášely co největší užitek, v přesvědčení, že každý jednotlivý člověk žijící v rozvojovém světě má svoji svrchovanou lidskou důstojnost;
15. soudí, že spravedlivý a oboustranně výhodný obchod je základním kamenem mezinárodní stability na finančním trhu; konstatuje, že rovněž EU musí přispět svým dílem, a to snížením subvencí narušujících trh a omezením překážek obchodu, které tolik škodí ekonomikám rozvojových zemí;
16. konstatuje, že kapitálová struktura libovolného hospodářství je poškozována „odlivem mozků“; bere dále na vědomí vážné a trvalé znepokojení, které to vyvolává v mnoha oblastech světa, protože nejlepší a nejschopnější lidé, které si rozvojové země sotva mohou dovolit ztrácet, odcházejí do zahraničí; požaduje proto, aby byly přijaty kroky s cílem podpořit kruhovou migraci;
17. konstatuje s velkým znepokojením, že tyto okolnosti vedly k tomu, že Světová banka není schopna reagovat na situaci v řadě zemí, které byly v důsledku krize obzvláště ohrožené, avšak nesplňují kritéria způsobilosti Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj ani Mezinárodního sdružení pro rozvoj nebo požadavky modelů přidělování, které vyžadují úvěruschopnost a historii „dobrých výsledků“; domnívá se, že tento neodpovídající způsob financování poukazuje na klíčové problémy v řízení Světové banky, která minimalizuje rizika hrozící instituci a jejím členům, kteří si úvěry neberou, na úkor jejích potřebných členů z řad rozvojových zemí;
18. zdůrazňuje, že příčinou neschopnosti bretonwoodských institucí reagovat na potřebu zemí s nízkými příjmy v souvislosti se zvládnutím krize je skutečnost, že se nepodařilo uskutečnit již dlouho potřebné správní reformy těchto institucí, jejichž cílem mělo být zvýšení jejich významu, legitimacy, efektivity a citlivosti vůči rozvojovým zemím a schopnosti reagovat na jejich potřeby; vyzývá k okamžitému uskutečnění těchto reforem;
19. žádá EU a její členské státy, aby přijaly svou odpovědnost hlavních mezinárodních aktérů a usilovaly o rychlé provedení potřebné reformy bretonwoodských institucí a současně odstranily zásadní nedostatky reakce skupiny G20, MMF a Světové banky na krizi, a to rychlým dodáním pomoci rozvojovým zemím a zajištěním rychlého vyplacení prostředků zemím, jejichž investice do plnění rozvojových cílů tisíciletí jsou nyní ohroženy v důsledku vnějšího šoku, konkrétně finanční krize, s níž tyto země nemohly počítat a jež je mimo jejich kontrolu; přitom by EU a její členské státy měly vždy sledovat nejvyšší standardy odpovědnosti a efektivity pomoci, pokud jde o využívání veřejných prostředků příjemci pomoci;
20. vyjadřuje vážné znepokojení nad skutečností, že pomoc z některých členských států EU se v roce 2008 reálně snížila; vyzývá naléhavě členské státy EU, aby splnily své závazky oficiální rozvojové pomoci do roku 2010 a zohlednily přitom skutečnost, že většina rozvojových zemí byla vážně postižena důsledky celosvětové finanční krize;
21. vítá záměr EU uvolnit okamžitě 8,8 miliard EUR na rozvojovou pomoc, rozpočtovou podporu a financování zemědělství a navrhovaných 500 milionů EUR na podporu sociálních výdajů v rozvojových zemích prostřednictvím *ad hoc* mechanismu FLEX pro ohrožené země, určeného africkým, karibským a tichomořským zemím (AKT); doporučuje zaměřit rozpočtovou podporu na oblasti zdraví, důstojných pracovních podmínek, školství, sociálních služeb a ekologického růstu v podobě rozpočtové

Čtvrtek 8. října 2009

podpory vyčleněné na jednotlivá odvětví; naléhavě vyzývá EU a její členské státy, aby dostaly svým finančním závazkům naplánovaným v programu EU pro činnost související s rozvojovými cíli tisíciletí; uznává zásadu vlastnictví a zdůrazňuje úlohu, která přísluší rozvojových zemím při stanovení jejich vlastních politik, strategií a rozvojových programů, a vzájemnou odpovědnost EU a jejich partnerů za zajištění výsledků rozvoje;

22. upozorňuje rovněž, že Parlament opakovaně požadoval, aby byl Evropský rozvojový fond (EDF) začleněn do rozpočtu Společenství, aby byla zajištěna demokratická kontrola jeho využívání;

23. vyjadřuje však politování nad tím, že kromě 100 milionů EUR určených světeneckému fondu EU–Afrika pro infrastrukturu pocházejí veškeré další zdroje z předchozích závazků, a vyzývá ke zvýšení dodatečného financování; vyjadřuje obavy z toho, jak Komise zaplní mezery v budoucím financování, které vzniknou dřívějším vyplacením rozpočtové podpory;

24. zdůrazňuje, že objem oficiální rozvojové pomoci nestačí k tomu, aby pokryl naléhavé potřeby rozvojových zemí, které jsou v důsledku krize mnohem vyšší, a vyzývá Komisi a členské státy, aby dostaly svým mezinárodním závazkům a nadále přispívaly k plnění rozvojových cílů tisíciletí; naléhavě vyzývá Komisi, aby předložila nové návrhy inovativních mechanismů financování;

25. zdůrazňuje, že je nutná větší vzájemná provázanost mezi obchodní politikou EU, její rozpočtovou politikou, politikou boje proti změně klimatu a rozvojovou politikou;

26. doporučuje proto, aby byly dohody o hospodářském partnerství (dohody EPA) používány jako prostředek odpovídající potřebám rozvoje a přinášející zemím AKT obchodní výhody a podporující dosažení rozvojových cílů tisíciletí, a zároveň aby měly země AKT možnost vyjmout z vyjednávacího procesu citlivé produkty a odvětví, jako jsou investice a služby;

27. upozorňuje, že z tohoto důvodu musí dohody EPA sloužit jako prostředek na podporu regionální integrace a k rozmachu hospodářství zemí AKT, že je nutno dodržet přislíbené financování;

28. zdůrazňuje, že Evropská investiční banka (EIB) musí být mnohem aktivněji a transparentněji zapojena jako vůdčí činitel při vytváření nových finančních mechanismů;

29. naléhavě vyzývá Komisi, aby se ujala vedoucí úlohy při rychlém posilování těchto mechanismů, včetně mikroúvěrů a středně velkých úvěrů, zejména s cílem poskytnout přístup k finančním prostředkům zranitelným skupinám, jako jsou ženy a zemědělci;

30. vyzývá EU, aby se zasadila o zavedení vhodných celosvětových regulačních opatření s cílem zabránit vzniku další finanční krize;

31. vyzývá členské státy, aby dodržovaly a plnily své závazky oficiální rozvojové pomoci;

32. zdůrazňuje, že pro rozvoj je důležitá koherentní politika v oblastech ekonomiky, obchodu, životního prostředí a zemědělství s cílem předejít ještě vážnějším dopadům globální finanční a hospodářské krize na rozvojové země;

33. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi, členským státům, organizacím OSN, MMF a Světové bance, guvernerům MMF a Světové banky z členských států EU a zemím G20.
